

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld. — kr. „ pol leta 1 „ 60 „ „ četrta leta — „ 80 „ Naročnina se pošilja opravištvu v stolnem farovžu.

Deležniki tisk. društva dobivajo list brez posebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. — Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr., in vsakokrat za kolek 30 kr.

„Gospodar“ obrača vso pozornost svojih bralcev na denešnji dopis iz Ljutomera.

O zemljišnih bukvah.

Kakor boste v poročilu 18. seje dež. zbora v denešnjem listu brali, je dež. zbor sprejel vladni načrt, kako nove zemljišne bukve napraviti. Stvar je sama ob sebi tako važna, da moramo o njej še posebe na tem mestu spregovoriti. —

Zemljišne knjige imajo dvojin namen: razvidno storiti nepremakljivo premoženje vsakega posestnika, in — vsled tega — vtrditi resnični (realni) kredit al up, kterege je premoženje vredno. Sedanje zemljišne knjige so v takem stanju, da ne služijo več ne enemu ne drugemu namenu, kakor najdete v poročilu omenjene seje. — Dobro uredjene zemljišne knjige morajo biti nekaki konto currente, tekoči pošttev premoženja, ki ga kaže vsako posestvo. To namerjava nova postava o napravi z. kn. Po predpisu §. 2. se mora v nje vpisati vse nepremakljivo premoženje in vsaka pravica, ki se (po §. 298. drž. prava) k nepremakljivim rečem šteje.*) Izvzeta so le posestva, ki se 1) štejejo (po §. 287. drž. pr.) k javnemu al občinskemu imetku;** 2) spadajoča k posesti železniškega podvzetja in 3) spadajoča med zemljišča, na katerih se ruda kopá, ki imajo posebne, rudokopne knjige. Razen teh treh stvari morajo po predpisu nove postave zemljišne bukve obsegati vse drugo neprem. premoženje in dejanske (realne) pravice vsacega po-

*) To so take pravice, ki so navezane na posest nepremakljive stvari; če imaš, n. pr. ob vodi posestvo, kteremu gre mlinška pravica.

**) To so stvari, ki so državljanom le v rabo prepuščene, n. pr. ceste, velike in majhne reke, mrske loke (pristanišča), morski bregovi. — Če se pa, n. pr. cesta razdore in srenjčanom v last izroči, spadajo tudi ovi zemljišni deli k imetku, ki je za vknjiženje.

sestnika tako, da se na prvi pogled jasno vidi stan vsega njegovega premoženja.

Iz tako uredjenih zemljišnih knjig pa izvira druga, velika korist za posestnika: javni up al kredit, ki služi upnikom za hipoteko al v nepremakljivo zastavo za posojeno gotovino, za ktero posestnik svoj imetek zastavi. Bolj ko je zemljišna knjiga vredjena, lažje in bolj cenó tudi posestnik v potrebi gotovine v zajem dobi, ker ni treba dolgo po zeml. bukvah stikati in več izpis-kov delati.

Dveh reči pa že zdaj posestnike opominjamo: Prvič da naj nobeden ne misli, da se nove zemljišne knjige zato napravljale bodo, da bi se vsakemu lažje večji davek naložil. To je celó kriva misel! Kakor berete ob koncu poročila 18. seje, je dež. zbor odločno vladi naznanil sklep (resolucijo), da se naj pozvedovanja za napravo novih z. kn. po kastralnih srenjah še le tačas začnejo, ko bo preuredba zemljišnega davka (kar se ravno zdaj dela) že dovršena. — Drugič pa opominjamo, da, kadar pride do naprave novih z. kn., skrbite za to, da se vam zemljišča, ki so morebiti po raznih katastralnih srenjah raztresena, vkupaj povzamejo pod ime lastnikovo in na enem listu. To dopušča nova postava (§. 4.) in je silno važno, posebno pri manjših posestnikih. Kedar je namreč treba hipoteke za posojilo, alj če odstopi oča posestvo svojemu sinu, hoče pa za se, za mater in morebiti še drugim otrokom izgovorjene pravice hipotekarno vknjižiti, je treba tudi toliko izpis-kov, kolikor je različnih, vknjiženih delov (Grundbuchskörper.) Več ko jih je torej na raznih mestih v zemlj. knjigah, več je tudi dela pri izpisovanju in torej tudi več stroškov za stranko. — Slednjič je vkupno vpisanje raznih zemljišnih delov tudi zato sveto-vati, ker je to vsaj nekoliki pomoček zoper lahkomiselnó razkosovanje zemljišča. Kar je v lepi celoti skupaj vpisano, se človeku vendar le mili razbijati; če je pa tu en kos, tam en kos

vknižen, se da človek lažje pregovoriti, da odda kos za kosom. — Dodajmo še, da so dobro uredjene zemljišne knjige najboljši pomoček zoper navadne prepire o lastnini, da spodbujajo posestnika, zloževati in zloženo varovati itd., bode gotovo vsakdo vesel in rad pripomagal, da se bode prevažni posel prav dobro dognal.

Štajerski dež. zbor.

XVII. Seja 10. jan. 1874. Med prošnjami, ki so bile oddane, omenjamo ono okrajnega in srenjskega zastopa v Konjicah, da naj dež. zbor prošnjo za ustanovljenje okrajnega glavarstva v Konjicah pri ministerstvu notranjih zadev podpira. Izroči se odboru za srenjske zadeve.

Na dnevnem redu bilo je poročilo srenjskega odbora o razdelitvi mariborskega okraja. Sedanja okr. sodnija je z delom preobložena. V izkaznici je spričano, da je do tačas, ko se je ločitev sprožila, pri sodnji bilo 1500 praved (procesov), 20.000 vložnih števil, nad 3000 sodnijskih zaukazev itd. Nasledek preobloženja je, da se silno kesno in površno dela, kar zopet napravlja brez konca pritožeb pri deželni sodnji in še več posla okrajni sodnji. Vsled tega se je višja deželna sodnja v Gradcu odločila, mar. sod. okraj v dva razdeliti, ki sta v vsem enaka, le da bi zaradi lažjega uradovanja obe sodnji v enem poslopju bile, v nekterih stvareh (sirotinsko premoženje, zemljišča in registratura) obe enih knjig se držale, vsaka pa le za fiste stvari, ki vnovič prirastejo, posebne knjige napravila; treba bi le enega okr. sodnika več bilo (1700 gld.), in da vsa ta preuredba ne overa, marveč še zahteva ustanovljenje sodišča (Gerichtshof) v prvi stopnji v Mariboru, kar je že namenjeno.

V srenjskem odboru, ki se s temi predlogi višje deželne sodnije popolnoma sklada, je zagotavljal vladni namestnik, da se bo tudi politični okraj primerno sodnijskemu razdelil, ker se sploh zdaj na to dela, da bi se po slov. Štajerskem bolj primerni politični okraji napravili. — Gledé na vse to je predlagal odb. za srenj. zadeve in zbor je temu pritril: 1. da se naj ministru pravosodja nasproti nada izreče, da se bode brž ko mogoče v Mariboru sodišče prve stopnje ustanovilo; sedanji sod. okraj se pa — po nasvetih deželne sodnije v Gradcu — v dva sodnijska okraja razdeli, kterima naj bo Drava za mejo! (Tedaj se bo reklo: Sodnija na „desnem“ in na „levem“ bregu Drave.)

2. Deželni zbor izreče nado, da se bo omejenje okraja, ki bi spadal v področje novega sodišča v Mariboru, vršilo ob enem s primerno razdelitvijo političnih okrajev na dolenjem Štajerskem. — Seidl je predlagal več uradnikov, dr. Srnec mu je pa pokazal, da stvari prav ne umé, ker olajšanje poslovanja ravno v tem obstoji,

da prevzame skrb še eden okraj. sodnik, pomnoženje uradnikov bi pa ravno overalo ustanovitev sodišča. —

Obžalovati je pa močno, da se slovenski poslanci pri tej ugodni priliki niso oglasili za to, da bi se bila še ena točka dostavila, ki bi izrekala tirjatev, da se naj pri novih sodnijskih in političnih razdelitvah ozir jemlje na one Slovence, ko so zdaj pod upravo nemških oblastij. Dozdeva se nam, da se složnost z nemškimi liberalci vendar le predrago plačuje. Naj bi pokazali svoje prijateljstvo s slovenskimi „svobodomislennimi“ poslanci nemški tovariši s tem, da podpirajo pravične tirjatve Slovencev. Če pa ni z njimi v teh rečeh nič govoriti, je tudi piškavo vse prijateljstvo z njimi, ker naša narodna stvar če dalje bolj — rakovo pot gre. V imenu fin. odbora poroča dr. Vošnjak o proračunu za dobrodelne in zdravilstvene namene. Ker je štajerska hranilnica 300.000 gld., v ta namen darovala, da se naj napravijo hiše za uboge in bolehave, je dež. zbor že lani sklenil, da se napravijo 3 take hiše: za gornje, srednje in spodnje deželane. Za gornje Štajersko še ni hiša kupljena, pač pa v Vildonu in tudi v Ptujju bo skoro vsa gotova. Dež. zbor dovoli: za ubožnico in bolehavnico v Vildonu (nakupnina, zidanje in priprave za hišo) 31.100 gld. prevžitek za kakih 60 oseb 14.500 gld.; za ono v Ptujju 40.000 gld., prevžitek za kakih 30 oseb 7250 gld. Dohodki pri obojem zavodu: od hranilnice podarjenih 71.100 gld., povračila srenj 7200 gld., torej doplača deželna blagajnica 14.550 gld. Gledé zdravstvenih okrajev je bila sprejeta resolucija, da naj dež. zbor pri vladi na to dela, da se pomnožijo. Na Štajerskem jih je zdaj samo 13 (za 6 menj od nekdanj; za to je pa zdaj skoro v vsaki večji vesi že zdravnik. Vredn.), na spodnjem Štajerskem so samo 3: Mariborski, Ptujski in Celjski.

Slednjč se reši cel kup prošinj, med temi tudi dve Šoštanjskega okr. zastopa, da se za stavbo novega mosta čez Pako pri Šoštanji dovoli 2000 gld. podpore, in da se cesta od Šoštanja do Velenja uvrsti med ceste I. reda. — Dr. Vošnjak je predlagal, da se dež. odbor takoj pooblasti, omenjeno podporo odkazati; predlog pade in se sprejme oni cestnega odbora, da se namreč obe prošnji izročite deželnemu odboru v preudarek; podpora se torej, ako se bo odboru potrebna zdela, odkaže iz svote, ki je namenjena za okr. ceste II. reda.

XVIII. Seja 12. jan. 1874. Radi bi povzeli vse vprašanje poslanca Bärnfeinda do vlade zastran spodtkljive svečanostne besede, ktero je ob priliki cesarjeve petindvajsetletnice vpričo cesarskega namestnika in mnogobrojnega občinstva imel profesor dr. Zwiedinek, ki je — govoreč o bojih l. 1859 in 1866 bolj Italijanom in Nemcem sočutja odkrival, kakor pa Avstriji, Nemcem in Magjarom prisvajal pravico,